

L'ANY RECTOR DE VALLFOGONA

MODEST CORBELLÀ SAMBOLA

Membre de la Comissió Any Rector de Vallfogona

modest977@gmail.com

El 30 d'agost de 2022 el Govern de Catalunya va declarar commemoració oficial de l'any 2023 el 400 aniversari de la mort del poeta Francesc Vicent Garcia. El Dept. de Cultura va encarregar a la ILC, dirigida per Izaskun Arretxe, la dinamització d'iniciatives al voltant de la vida, l'obra i la llegenda del rector-poeta per tal de situar-lo al lloc que li correspon com a gran autor del Barroc català. La proposta de commemoració es va iniciar a Vallfogona de Riucorb amb la creació d'una comissió oberta i transversal que aplegava persones, entitats i institucions vinculades als diferents àmbits de significació de Garcia: biogràfic, popular i literari.

En l'aspecte biogràfic era important donar a conèixer les últimes informacions sobre els seus lloc i data de naixement. Tradicionalment es donava per cert que havia nascut a Tortosa en una data indeterminada entre 1578 i 1582, sense evidències ni documentació per afirmar-ho. Va ser la recerca d'Albert Rossich i Enric Querol que va permetre localitzar l'any 2018 al Archivo Diocesano de Zaragoza la partida de bateig que confirma que Garcia va néixer a Saragossa el 22 de gener de 1579. Noves recerques d'Enric QUEROL (2023) s'han pogut incloure en la nova biografia que s'ha editat.

Pel que fa a la creació literària, l'Any ha fet possible la culminació dels estudis que Albert Rossich va iniciar amb la seva tesi doctoral presentada l'any 1984 a la UAB. Els primers resultats els va donar a conèixer el mateix Rossich en el discurs llegit el 10 de febrer de 2022 a la Reial Acadèmia de Bones Lletres (ROSSICH 2022). I ja durant l'Any s'ha presentat el primer volum dels tres que conformaran l'obra completa, a cura de ROSSICH (2023).

També es va considerar important destacar la presència del Rector en la cultura popular per mitjà de les llegendes i anècdotes que gràcies a la transmissió oral havien ajudat a crear el mite i a mantenir viva la memòria del personatge en l'imaginari col·lectiu català, i que també va recollir Joan AMADES (1938). A partir d'aquests tres fils conductors (biogràfic, literari i popular) es van anar teixint un seguit d'activitats coordinades pel comissari de l'Any, Josep Pedrals, poeta i gran coneixedor i divulgador de l'obra de Garcia.

Les activitats es van iniciar el 21 de març de 2023 coincidint amb el Dia Mundial de la Poesia, que es va dedicar al Rector amb un acte literari i musical al CCCB i la traducció del sonet «Al lector» a vint-i-dues llengües, que va ser llegit a molts indrets dels Països Catalans i a nombrosos casals catalans d'arreu del

món. En el curs de l'Any, han aparegut noves publicacions adreçades a perfils diversos de lectors: un llibre de cuina (FÀBREGA 2023); un conte il·lustrat per a primers lectors (LLOBET & MIQUEL 2023); una miscel·lània il·lustrada (CORBELLÀ 2023b), i reedicions que han ajudat a completar la bibliografia (CORBELLÀ 2023a), (ROIG 2023), (SERÉS 2023). Cal destacar també la creació d'una auca audiovisual amb moviment amb textos de Pedrals i imatges de Marc Torrent.

En un altre àmbit, la ILC va produir l'exposició de petit format «El Rector de Vallfogona. Història i mite», que durant vuit mesos ha estat presentada en centres culturals i biblioteques de tot el país, amb l'organització d'activitats paral·leles relacionades amb el Rector. La Biblioteca de Catalunya va presentar una exposició amb una mostra dels més de cent manuscrits amb obra del Rector localitzats arreu del món. I ja l'any 2024, el Museu d'Història de Catalunya va inaugurar l'exposició «El Rector de Vallfogona: Auge, declivi i retorn d'un mite nacional», que ha estat presentada en diferents museus del país.

Durant l'estiu, els actes es van localitzar a Vallfogona amb l'objectiu de facilitar la participació dels seus habitants i de les persones amb arrels o vinculades al poble. Es va inaugurar la «Ruta literària Rector de Vallfogona», que ofereix un recorregut pel poble tot seguint els quinze murals que reproduïen poemes de l'autor i la visita al Centre d'interpretació. També es va oferir un concert de música barroca en el marc del Festival Espurnes Barroques i un sobre els goigs relacionats amb el Rector. En una jornada sardanística es van estrenar tres sardanes dedicades al Rector. I es van batejar els capgrossos del Rector i el seu escolà, que han esdevingut un recurs pedagògic per als alumnes de primària. També es va presentar una auca en suport audiovisual i documentació adreçada als diferents nivells d'ensenyament. I a la plaça Francesc Vicent Garcia, Ignasi Blanch va pintar un mural gegant amb la col·laboració de tota la gent del poble, en el qual es representa el Rector i els seus vincles amb l'entorn rural vallfogoní.

El dia 2 de setembre, coincidint amb la data exacta del 400 aniversari de la mort de Garcia, va tenir lloc l'homenatge popular a qui va ser rector de Vallfogona durant disset anys. Per aquest acte es va prendre com a referència l'homenatge que es va fer al Rector el 2 de setembre de 1879 promogut per l'Associació Catalana d'Excursions Científiques, en què van participar personalitats com Àngel Guimerà, Jacint Verdaguer, Narcís Oller i Antoni Gaudí. El jove arquitecte va dissenyar quatre carrosses al·legòriques sobre les feines del camp per presidir la processó cívica commemorativa. Entrada la nit del nostre 2 de setembre, el poble de Vallfogona es va convertir en un escenari il·luminat per centenars d'espelmes, en què més de vuit-centes persones van poder contemplar diverses representacions i, especialment, la recreació digital de les carrosses gaudinianes.

Els dies 4 i 5 de desembre la URV va organitzar les Jornades Internacionals «Dona, eros i santedat: l'univers femení en l'obra de Vicent Garcia i el Barroc català», amb l'objectiu d'analitzar l'obra de Garcia i la seva vigència des d'una perspectiva de gènere i un enfocament pluridisciplinari, estudiant la seva influència i ressonància en el panorama literari català coetani i posterior. L'últim acte de

l'Any Rector va ser l'estrena del documental *El show del Rector de Vallfogona*, produït per Tac12 - Xarxa de televisions locals.

BIBLIOGRAFIA

- AMADES (1938): Joan Amades, *El Rector de Vallfogona*, Barcelona: Gràfiques Calmell.
- CORBELLA (2023a): Domènec Corbella, *El rector de Vallfogona i l'humor clerical català*, Sant Vicenç de Castellet: Farell.
- CORBELLA (2023b): *El Rector de Vallfogona: aventures, poemes i llegendes*, Francesc Artigau (il·lustrador), L'Espluga de Francolí: La Musca.
- FÀBREGA (2023): Jaume Fàbrega, *La cuina del Barroc en temps del Rector de Vallfogona*, Sant Vicenç de Castellet: Farell.
- LLOBET & MIQUEL (2023): Alba Llobet i Roser Miquel, *Un estel al cel de Vallfogona*. Ignasi Blanch (il·lustrador), Lleida: Pagès Editors.
- QUEROL (2023): Enric Querol, *Francesc Vicent Garcia, poeta barroc. Vida i misteris del rector de Vallfogona*, Barcelona: Rafael Dalmau Editor.
- ROIG (2023): Albert Roig, *Cecília de Florejats*, Barcelona: Tushita edicions.
- ROSSICH (2022): Albert Rossich, *L'obra de Francesc Vicent Garcia i l'Acadèmia de Bones Lletres*, Barcelona: Reial Acadèmia de Bones Lletres.
- ROSSICH (2023): *Francesc Vicent Garcia. Poesia completa. Volum I. Sonets i dècimes*, Barcelona: Editorial Barcino.
- SERÉS (2023): Francesc Serés, *El rector de Vallfogona. Narracions populars per Joan Amades*, Barcelona: Edicions Morera.